

QANDLI DIABET BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA EREKTEL DISFUNKSIYANI DAVOLASHDA “TIGRALIS 5” NING AHAMIYATI

Azimov S.I., Gaziyeu K.U., Tilavov T.B.

**Buxoro davlat tibbiyot instituti fakultet va gospital xirurgiya, urologiya kafedrası,
Buxoro, O'zbekiston**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7932276>

Xalqaro Diabet Federatsiyasi ma'lumotlariga ko'ra, dunyo aholisining 5,3 foizdan ortig'i diabetdan aziyat chekmoqda. Dunyoda diabet bilan kasallanish tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda. Yetakchi ixtisoslashgan markazlar xulosasiga ko'ra, diabetik polinevopatiya maxsus tanlovsiz bemorlarning 2 dan 15% gacha, maxsus tanlov bilan glukoza darajasi yuqori bo'lgan bemorlarning umumiy sonining 77% gacha /1/. Biroq, turli manbalarga ko'ra, qandli diabet bilan og'rigan bemorlarda erektil disfunktsiya (ED) 35-55% (3) ga yetadi. Ushbu muammo jiddiy iqtisodiy ahamiyatga ega, chunki kasallikning og'ir kechishi tufayli nogironlik eng mehnatga layoqatli yoshdagi odamlarda ko'p uchraydi.

Tadqiqotning maqsadi shifokor bilan maslahatlashishni talab qiladigan klinik ko'rinishlar boshlanishidan oldin erektil disfunktsiya tashxisini ishlab chiqish, shuningdek diabet bilan og'rigan bemorlarda patogenez nuqtai nazaridan terapiyani tanlash hisoblanadi. Qandli diabet va erektil disfunktsiyaning patogenezini ularning endotelial disfunktsiyasining umumiy jarayoniga asoslanadi, bu endoteliyning adaptiv javobini noto'g'ri javobga aylantirish jarayonida endotelial signalizatsiya molekulalarini ishlab chiqarishdagi nomutanosiblik bilan belgilanadi.

Materiallar va usullar. 45-60 yoshdagi 66 erkak (o'rtacha yoshi 50.4±1.3) bizning nazoratimiz ostida edi. Barcha bemorlarda qondagi glukoza darajasi oshgan.

O'tkazilgan testlar: fizik tekshiruv, umumiy qon tahlili va siydik tahlili, glyukoza tolerantlik testi, testosteronning umumiy darajasi, tireotrop gormon (TTG), lazerli Dopler jinsiy olatni oqim o'lchagichi, IIEF (erektil funktsiyaning xalqaro indeksi) va ICF (xalqaro faoliyat tasnifi) anketalar.

Barcha bemorlarga “Tigralis-5” 1 tab x 1 marta har kuni 28 kun davomida ED ni tuzatish uchun buyurilgan. Shuni ta'kidlash kerakki, bemorlar jinsiy a'zolar hududida buzilishlar mavjudligi haqida shikoyat qilishdan oldin so'rovga kiritilgan, ular mavjud buzilishlarni ish va ish tartibi uchun "normal" deb hisoblashgan va qondagi qand miqdorining ko'payishi bilan birga keladi, o'zlari urologga murojaat qilishmagan.. Nosimmetrik nuqtalarda o'tkazilgan tadqiqotlar o'rtacha statistikani hisoblagandan so'ng baholandi va bazal qon oqimining tezligini 2 daqiqada 2 daqiqada aks ettirdi. Egri chiziqlar dastur yordamida har bir tadqiqotdan so'ng darhol qayta ishlandi. Jinsiy olatni etarli qon oqimi mezonlari erektil disfunktsiya shikoyatisiz 25-35 yoshdagi 15 sog'lom ko'ngillilardan iborat nazorat guruhining so'rovi natijalari asosida aniqlandi.

Erektil disfunktsiya dastlab IIEF va ICF so'rovnomalariga muvofiq aniqlangan. Mikrosirkulyatsiya o'zani holatini baholash uchun lazerli qon mikrosirkulyatsiyasi analizatori ishlatilgan. Bazal qon oqimi g'orsimon bo'shliq sihasida jinsiy olatni ikki nuqtasida teri sensori yordamida 3 va 9 soatlarida o'lchandi. Barcha o'lchovlar xonaning bir xil haroratida, kunning bir vaqtida amalga oshirildi.

Natijalar. Barcha bemorlarda testosteronning umumiy darajasi normal diapazonda, androgen indeksi > 70% edi. Arterial gipertenziya bilan og'rigan bemorlar tadqiqotdan chetlashtirildi va

ularning holatini tuzatish uchun kardiologga yuborildi. Lipidogrammalarga ko'ra, ateroskleroz uchun sezilarli og'ishlar yoki ma'lumotlar yo'q edi. IFF so'rovnomasiga ko'ra, ushbu yosh guruhi (45-60 yosh) uchun norma 36 ball natijasidir. Tekshirilgan bemorlarda bu 23,3+2,4 ball edi. Shu bilan birga, erektil komponent 3,2 +1,8 ball, kopulyatsion funktsiya umuman 4,5 +1,5 ball va psixogen komponent 4,3 + 2,6 ball edi. IIEF shkalasi bo'yicha maksimal ball 75% ni tashkil qiladi; tekshirilgan bemorlarda 46,6+4,8 ball. Ushbu ma'lumotlar engil va o'rtacha erektil disfunktsiyaga mos keladi. Dastlabki va keyingi bemorlarda mikrosirkulyatsiyani o'rganish natijalarini baholash.

Shuning uchun barcha bemorlarda ED ning mavjudligi isbotlandi, bu IIEF va ICF so'rovnomalari bo'yicha sub'ektiv baholashga qo'shimcha ravishda ob'ektiv ma'lumotlar bilan tasdiqlandi: jinsiy olatni kavernoz tanasining mikrosirkulyatsiya buzilishi, endotelial mavjudligi disfunktsiya. 1 oydan keyin nazoratda, so'rovnomalarga ko'ra, ICF ning umumiy ballari oshdi va normal qiymatlarga yetdi -38,4 + 1,8 gacha, erektil, kopulyativ va psixogen komponentlar uchun ko'rsatkichlar 2 martadan ko'proq oshdi, IIEF uchun umumiy ball yaqinlashdi maksimal 59, 8 + 2,4. LDF-grammalar (lazerli Doppler oqim o'lchagichi) tahlil qilishda mikrosirkulyatsiya tizimidagi ijobiy o'zgarishlar: mikrosirkulyatsiya indeksining oshishi, o'zgaruvchanlik koeffitsientining oshishi, ya'ni gipoksiya va to'qima ishemiyasining pasayishi, qon oqimining oshishi mikrosirkulyatsiya tizimiga qon oqimini tartibga solishning passiv mexanizmini oshirish, puls tebranishlarini oshirish va mikrosirkulyatsion o'zanida qon oqimining ko'payishi. Ko'chib tushgan endotelotsitlar sonini qayta hisoblashda ikkinchisining 5,43+0,9 hujayra/100 ga sezilarli pasayishi aniqlandi. Biz ko'chib tushgan endotelotsitlar tarkibining pasayishini endotelial metabolizmning yaxshilanishi deb hisobladik.

References:

1. Azimov S.I., Gulamov M.X., Karimov B.S. Kompleksnoe patogeneticheskoe treatment of patients with diabetes mellitus, complicated by erectile dysfunction // Vestnik nauki I obrazovaniya, 2020. No 23-2 (101)
2. Tilavov, T. B. (2022). Sexual Dysfunction of Men in Bukhara Region. INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH SYSTEMS AND MEDICAL SCIENCES, 1(5), 19-22.
3. Тилавов, Т. Б. (2021). ЭРЕКТИЛЬНАЯ ДИСФУНКЦИЯ У БОЛЬНЫХ САХАРНЫМ ДИАБЕТОМ 1 ТИПА: МЕТОДЫ ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ.// НАУКА И ИННОВАЦИИ - СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ сборник научных статей по итогам работы //Международного научного форума. Москва, 2021
4. The Value of TIGRALIS 5 in the Treatment of Patients with Diabetes Mellitus Complicated by Erectile Dysfunction //A.S Ilkhomovich, T.T Bakhtiyorovich - Research Journal of Trauma and Disability Studies, 2022
5. CARDIOVASCULAR DISEASE AMONG ARAL SEA REGION POPULATION// I.I. Khamdamov, T.B Tilavov - European journal of molecular medicine, 2023